

1. Missie

De promotie van CoBrA-erfenis

Het Cobra Museum voor Moderne Kunst bevindt zich na ruim 20 jaar in een cruciale fase. Het heeft zich een plaats verworven in het Nederlandse museumlandschap als actief en vurig pleitbezorger voor de erfenis van CoBrA, door middel van het verzamelen en tentoonstellen van CoBrA-kunst, en het contextualiseren en actualiseren van het CoBrA-verhaal aan de hand van verschillende kunsthistorische en hedendaagse ontwikkelingen. De programmering is in de loop der jaren volwassener, kwalitatief hoogwaardiger en internationaler geworden, de zakelijke activiteiten en cultureel ondernemerschap is uitgebreid, en het netwerk onder partijen rond het museum (kunstenaars, collega-instellingen, pers, verzamelaars, galeriehouders, sponsors) actief uitgebreid. De collectie is versterkt, met onder andere aankopen en langdurig bruiklenen van verschillende particuliere en institutionele bruikleengevers. Het museum heeft een naam verworven als plek waar afwisselend zowel op klassieke leest geschoeide monografische en thematische tentoonstellingen en meer experimentele hedendaagse projecten worden getoond in de museale architectuur van Wim Quist.

CoBrA en actualiteit

Eén van de speerpunten van het beleid voor het Cobra Museum in de periode 2018-2022 is de **verbinding tussen de CoBrA-erfenis en het actuele domein**: zowel de hedendaagse kunst, als de bredere context van maatschappelijke ontwikkelingen waarbinnen die kunst ontstaat, en waarop zij reageert. Op die manier kan het CoBrA-gedachtengoed levend worden gehouden, en kunnen de ideeën en idealen van de beweging blijvend in de toekomst worden geprojecteerd. De actuele relevantie van de kernwaarden van CoBrA (sociaal engagement, internationalisme, materieel experiment) is groter dan ooit: de geglobaliseerde wereld anno nu, in het tijdperk van het antropoceen en de crisis van neoliberal kapitalisme, het opvlammend westerse nationalisme en de problemen rond klimaatverandering, schreeuwt om nieuwe perspectieven. De CoBrA-erfenis kan daarin een rol vervullen, en het is de taak van het museum om die rol op zich te nemen en structureel agenderend te zijn in de verbinding tussen de artistieke praktijk en de actualiteit. Die ambitie betekent dat het museum de komende jaren haar artistiek koers zal aanscherpen, voortbouwend op wat er is gerealiseerd: een veelzijdig artistiek aanbod, waarin tentoonstellingen voor het grote publiek worden gecombineerd met *cutting edge*-tentoonstellingen die een kleiner publiek aanspreken.

Voelen en denken

Het voelen en het denken gaan bij het kijken naar kunst hand in hand. Het plezier van de artistieke ervaring en de openbaring van nieuwe inzichten zijn even belangrijk. Het uitgangspunt is dat een (geslaagd) kunstwerk een geheimzinnig ding is: je kunt er veel over vertellen, het grondig analyseren en uitleggen, maar in de kern bevat het een mysterie dat nooit helemaal te duiden is. Het faciliteren van die bijzondere, moeilijk in woorden te vatten ervaring, en het genot dat daarmee gepaard gaat, voor een breed publiek, is één van de ambities van het Cobra Museum. Dat betekent bijvoorbeeld voor de tentoonstellingsprogrammering dat deze gelaagd is: binnen de tentoonstellingen zélf dient zowel het voelen als het denken te worden geactiveerd. Maar ook het programma-aanbod als geheel zal gediversifieerd worden, waarbij grote publiekstentoonstellingen naast meer experimentele projecten (tentoonstellingen met hedendaagse kunst, Cobra Open Collection-programma) worden gepresenteerd en diverse publieken worden aangesproken.

In- en uitzoomen: het multifocale museum

De kunst, en de ervaring van kunst, zijn in het Cobra Museum leidend: het museum is een instituut waarin de kunst centraal staat, en verhalen over de wereld via de verbeelding die wordt beroerd door de kunst worden verteld. Het Cobra Museum is een 'multifocaal' museum: we zorgen ervoor dat de bezoeker kan inzoomen, op het kunstwerk en zijn autonome kwaliteiten, die een affectief-esthetische ervaring kunnen bieden: de overrompelende visuele kracht van Karel Appel moet je glorieus één-op-één kunnen voelen, zonder dat die Appel wordt gereduceerd tot alleen een historisch document over masculiene schilderkunst in de context van het westerse modernisme.

Tegelijkertijd kan er ook worden uitgezoomd op die bredere cultureel-maatschappelijke context waarin het kunstwerk is ontstaan: de naoorlogse periode 1945-1968 staat bij dit contextualiseren centraal, waarbij Cobra niet als kortdurend hemelbestormend fenomeen (de beweging bestond slechts 3 jaar, van 1948 tot 1951) wordt gepresenteerd, maar als dé Europese internationale avant-garde die de kiemen van de revolutie in 1968 in zich droeg, en aldus een cruciale bijdrage leverde aan de bevrijdings- en emancipatieslag in die tijd.

In het Cobra Museum is het kunstwerk de subjectieve expressie van die tijd, met intrinsieke artistieke waarde, en niet louter een historisch of cultureel document – juist de uitwisseling tussen die twee perspectieven, het in- en uitzoomen, is volgens ons cruciaal om de unieke capaciteit van kunst om de kijker iets te leren over de wereld om ons heen, ten volle te benutten.

Eén van de instrumenten die het museum daartoe kan inzetten, en waarbij de 'multifocale' aanpak van inzoomen op het autonome kunstwerk met zijn affectieve kwaliteiten en uitzoomen naar de onstaanscontext goed tot zijn recht kan komen, is de collectietentoonstelling. Het Cobra Museum onderzoekt momenteel de mogelijkheden om een nieuwe collectiepresentatie op een semi-permanente manier te presenteren op een vaste plek in het museum, en hoopt deze eind 2019 te gaan realiseren.

Verschillende stemmen: het multivocale museum

Het verhaal over de kunst en erfenis van CoBrA wordt bovendien multivocaal verteld: het museum spreekt niet met één stem, maar probeert vanuit verschillende perspectieven de erfenis van CoBrA te actualiseren. Een postkoloniaal perspectief, bijvoorbeeld, waarbij de interesse van CoBrA in wat vroeger 'primitivisme' werd genoemd opnieuw onder de loep wordt genomen en herschreven aan de hand van de huidige inzichten (zoals in de Ernest Mancoba-retrospectief dat voor 2019 staat gepland). Of een feministisch perspectief, dat een nieuwe lezing van de betekenis van gender en sekse voor de CoBrA-kunstenaars produceert – en de onderbelichte vrouwelijke kunstenaars van CoBrA aandacht geeft (zoals in Een Vrouwelijke Cobra in 2019). Een nieuw-materialistisch perspectief, aan de hand van de ontwikkelingen van de technologie sinds de tijd van CoBrA en de invloed daarvan op ons humanistische en antropocentrische wereldbeeld (zoals in Rusteloze Materie in 2018 wordt gepresenteerd). Om die verscheidenheid aan stemmen en perspectieven te kunnen laten horen, zal het Cobra Museum de komende jaren regelmatig op projectbasis met externe onderzoekers en curatoren werken, om zo de eigen capaciteit aan te vullen met kennis en expertise uit specialistische discourses.

2. Tentoonstellingen

Het tentoonstellingsbeleid is het belangrijkste instrument waarmee de ambitie CoBrA's erfenis te actualiseren vormgegeven kan worden. De ambitie van het museum is om de bezoeker het CoBrA-verhaal te vertellen, en om aan te geven waarom dat nú nog steeds een relevant verhaal is, in een inspirerende museale omgeving die tegemoet komt aan de wensen/eisen van de hedendaagse museumbezoeker. In het Cobra Museum is een tentoonstelling niet gebaseerd op passief kijken (de traditionele combinatie van beeld en beschrijvende/verklarende tekst), maar het activeren van de bezoeker door op verschillende niveaus de kunst te verbinden met zijn context.

Synopsis uitgangspunten jaarprogramma 2018-2022:

- Herkenbaarheid in jaarprogrammering adhv tentoonstellingsritme en –vormen, alsook in drie thematische programmalijnen:
  - **De Radicale CoBrA:** over de invloed van CoBrA op de sociaal-politieke ontwikkelingen van de naoorlogse periode, in relatie tot urgente ontwikkelingen in de wereld van nu. Kunnen we leren van het radicale revolutionaire engagement van CoBrA?
  - **CoBrA en de Ander - Een Andere CoBrA:** hedendaagse perspectieven op de interesse van CoBrA voor 'De Ander' (niet-westerse kunst, outsiderkunst, kinderkunst). Onderbelichte kunstenaars en facetten van CoBrA. Revisionisme en alternatieve kunstgeschiedschrijving CoBrA adhv *new art history*-inzichten: o.a. feministische, postkoloniale perspectieven op CoBrA. Welke urgente, alternatieve verhalen zijn er te vertellen die het dominante narratief over CoBrA en het westerse modernisme kunnen aanvullen en corrigeren?
  - **De Materialistische CoBrA:** CoBrA's posthumanistische materialisme weerklinkt in de huidige discussies (en de hedendaagse kunstpraktijken) rond New Materialism. Dit uitdijende discours zal de komende jaren (onder invloed van o.a. de voortschrijdende technologisering en de klimaatcrisis) alleen maar dominantier worden.
- Structureel hedendaagse kunst als onderdeel van de identiteit van het museum. Binnen de programmering gebeurt dit op verschillende niveaus:
  - Hedendaagse kunsttentoonstelling. Bijv. ihkv Cobra Kunstprijs, Cobra Open Collection (hedendaagse kunstprojecten vertrekkend vanuit de collectie)
  - Als onderdeel van transhistorische tentoonstellingen waarbij CoBrA en kunst uit andere periodes, zoals hedendaagse kunst, zij-aan-zij wordt getoond en verbanden worden blootgelegd (Rusteloze Materie (2018), Een Ontembare Kracht (2018))
  - Als interventie/bijdrage/project door kunstenaar(s) in relatie tot specifieke tentoonstellingscontext (Le Corbusier's 4^e dimensie (2017), met bijdrage van Jakob Kolding)
  - In de tentoonstellingsscenario's (Gabriel Lester voor Radicale Sociale Animale Talen (2017))
- Altijd een CoBrA-collectiepresentatie op zaal, met aandacht voor nieuwste aanwinsten
- Samenhang aanbrengen tussen gelijktijdige programma-onderdelen, zodat overkoepelende thema's/onderwerpen in verschillende hoedanigheden aan de orde komen. Zo kan het onderwerp van een tentoonstelling in de Grote Zaal als Een Ontembare Kracht (2018, over de belevingswereld van het kind als artistieke inspiratie bij Cobra en hedendaagse kunstpraktijken), die naast Cobra-werk en hedendaagse kunstprojecten worden aangevuld met accenten in de collectiepresentatie in de Waterzaal.

